

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Floremundi Raemundi V. Cl. Olim Consiliarii Regis
Galliarvm Ex Calviniano Catholici Synopsis Omnium hujus
temporis Controversiarum tam inter Lutheranos,
Calvinistas quam alios plurimos. Sive Historia ...**

Raemond, Florimond de

Coloniae Agrippinae, 1655

IV. Imperator & Protestantes exercitus conscribunt.

urn:nbn:de:hbz:466:1-10880

Iuro á Dios, sacra Maiesiad, que antes pongo el fuego en my casa: id est. Iuro per Deum ó Imperator, me possis ad eas meas ipsum incensurum: Regem candore huius sermonis illectum, subiecisse: Dignam hanc esse nobilissimo viro & fidelis cliente vocem: ac Principes, etiam si prodicionem ament, proditores tamen odisse debere. Deinde ulterius prouectum, Imperatori omnia quæ de Protestantium consilijs & coniuratione comperta habebat, aperuisse, prolatis in medium litteris, in quibus & de armatorum numero, & de re pecuniaria, & de promissis Regi, si federi nomen daret, factis, perscriptum erat: omnia denique ita Imperatoris oculis exposuisse, vt hoc non minimũ ad victoriam momentũ attulisse censeatur. Inde enim consilia sua moderatum, Mauricium Ioannẽ Saxonem, Brandenburgicum, & alios ad suas traduxisse partes, Palatinum in officio retinuisse, cum Daniæ etiam rege, qui federis erat socius, ne auxilia Protestantibus mitteret, egisse. Immo tum Regem Imperatori ad Ecclesiæ defensionem, omnes suas opes obtulisse; sed hunc consilia sua, quæ aliò spectabant, diligenter celasse.

III. Addebat magnus ille vir, Sleidanum contra veritatem scripsisse, à Rege ducenta aureorum millia ad Saxonem & Landgrauium missa, quibus auxilia contra Imperatorem sibi compararent. Nam esitum Rex admodum sibi fuerit infensus, vt qui Imperatoris de restituenda Insubria, iuramento etiam confirmatis promissis nimium fidens, regi quoque vt fidem haberet persuasisset, sibi tamen rem aliter se habere, certo constare. Quinimmo Henricum Brunsvicensẽ Principem Catholicum, quem Protestantes omni sua ditione expulerant, pecunia à Rege fuisse adiutum. Quod vero Petrus Strozza regis hortatu trecenta aureorum millia Protestantibus mutuo daturum se promiserit, meram fuisse ludificationem, sicut euentus ipse docuit, quum Iacobus Sturmias à Protestantibus ad numerandum & accipiendum illud argentum, pro quo Argentinenfes fideiusserrant, missus frustra fuisset. Et argentum hoc tum quidem Protestantibus negatum, verum est: fieri tamen potest, vt bonus ille Eques ne honori Regis sui deesset, ducenta illa scutorum millia, quæ Rex persolui ipse curarat, mutuo dare Saxoni recusarit. Grauitè enim tum Carolo Rex succensebat, Insubriam & Neapolim, quæ antiquitus ad Gallicam spectasse coronam contendebat, reti-

nenti. Et si vero tum valde exacerbati vtriusque partis in se inuicem fuerint animi, vt non solum scripta vtrimque edicta, sed etiam bellum tam diu ac tanta contentione, atrociter admodum & magna cum hominum strage & regionum mutua deuastatione gestum ab uide testatur; neuter tamen à Catholicæ religionis obseruantia dimoueri potuit: in quo singularis Dei misericordia & prouidentia est agnoscenda: vt infra quoque à nobis dicetur. Idem Conestabilis tum aliam historiam presentibus narrauit, non minus scitu dignam: quam vt pote ab hoc loco non omnino alienam, subretere, operæ precium videtur. Accidit forte vt Regi cum Stampatum Ducissa, quæ efflicam amabat, sermonem in cubiculo miscenti, Carolus Imperator superueniret. Cui Rex, facta salutatione, dixit: Vm tu scisse, Domine frater, quid consilij mihi pulchra hæc femina dederit? Annuente Imperatore, suadet illa mihi, inquit, vt captivum te derineam, donec Insubriam & Neapolim mihi restitueris. Tum Imperator, Certe, inquit, Domine frater, si bene illa tibi consilio consilio eius obtemperare debes. Tum vtrimque risu oborto, sermo de alijs haberi cœpit. Hoc libertiore aliquanto, sed Gallijs familiariter ioco dictum Imperatoris animo serupulum aliquem inexcitabilem fuit. Quum enim sequenti die in secretis Regis cubiculum, ad cibum cum eo capiendum venisset, manus loturus ingentis precij adamantem, ab Indiæ protege sibi missum, digito detractum ori inseruit, & inter lauandum ante pedes dictæ supra Ducissæ, quæ mappam tenebat, cadere permisit: quem illa humo sublatum quum Imperatori vellet reddere; Nimis bella, inquit, ista manus est: decus hoc ei nequaquam detrahendum censeo. Sit hoc monumentum amoris erga te mer. Sed vt ad Protestantes redeamus, instituti ordo postulat.

IV. Imperator postquam longo iam tempore malum Protestantium erga se animum & longe pessimos auctoritati suæ derogantium, Ecclesiæ bona passim inuolantium, Sanctam Sedem Apostolicam, & Concilium quod Tridenti congregari cœperat, contemnentium, federa etiam sua & conspirationes instantium, copias & pecuniam ad bellum faciendum occultè colligentium, conatus, totam denique Germaniam ad Lutheranismum propendere animaduertit; quum legibus non posset, vt agendum sibi, & Imperatoriam digni-

dignitatem à contemptu vindicandum statuit. Præter alias vero copias quas in parato tum habebat, Hispanos in Hungaria militantes, duce Alvaro Sandæo, euocauit, à Turcis in Christianos, à quibus aliter turus esse non poterat, arma transferre coactus; itemque Neapolitanas & quas in Insurbria habebat legiones: nouo insuper exercitu, variis ductoribus conscripto. Nec segnius ad bellū sese Protestantes parabant, rati, facile se Cæsarem è Germania profigituros: interim vero de Cæsaris bellum in se parantis conatibus grauiter conquesti, omniem obedientiam palam promittebant clam vero nihil nisi rebellionem spirabant. Federi Protestantium tota fere Germania nomen dedit, exceptis Bauariæ & Cluuiæ Ducibus, nec non iis regionibus quæ Ferdinando Romanorum Regi parebant, vt & paucis quibusdam Imperij ciuitatibus. Sic igitur dum illi ad suum ipsorum prope rant exitum, hi veluti post carecta latentes, tam dubij belli exitum sollicitis animis expectabant, consilia inde moderaturi.

Etsi vero Angliæ Rex eidem federi nomen dederat, tamen ab Imperatore persuasus, fedus rescidit, & promissa auxilia negauit. Cromuelus nihilominus, qui vnus omnia tum fere poterat, etiam Rege non assentiente, eius nomine federi subscripsit. Qua de re Imperator apud regem questus, effecit vt publice de Cromuelo sumtum sit supplicium, non sine manifesto diuino vltionis exemplo, quod hic potissimum omnium malorum, quæ miserum illud regnum pessumdederunt, auctor fuerit.

Sleidanus belli huius causam malitiose in Imperatorem confert: quum tamen Protestantes antequam Imperator ad arma venisset, & fedus cum Pontifice concludisset, in superiori Germania omnia ferrent, agerent, & raperent. Fedus enim hoc inter Pontificem & Imperatorem, de tutela contra Protestantium vim Concilij auctoritate, XXVI. Iunij demum Romæ conclusum fuit, quum Dux Virembergicus & superioris Germaniæ ciuitates XXI. iam in armis essent, exercitu ad Vlmam conuenire iullo. *Vniuersa copia in Ioannis Friderici Saxonie Ducis & Philippi Hassia Landgrauij, à socijs ad id munus electorum, fides adstricta sunt, Pontifici Sathana Vicario & diaboli mancipio, & Imperatori suo bellum factura.* His enim, Christiano scilicet dignis verbis eum qui exercitum Principum nomine alloquutus est, vsus, Sleidanus testatur. Nec mora. Ad Galliæ & Angliæ reges, vt &

Ducem ac Senatum Venetum scribunt, & auxilia petunt. Heluetios quoque pars vtraque suarum partium facere studebat; è quibus (in factiones enim scissos supra docuimus) Catholici Imperatori auxilia promiserunt; Zuingliani vero, etsi ex federe quod cum domo Austriaca eis intercedit auxilia debebant, responsum tamen distulerunt. Quamuis autem ob religionem præcipue bellum hoc susceptum fuerit, Imperator tamen ne quosdam alieniores à se, atque eorum accessione hostes suos firmiores redderet, nullam aliam causam quam conspirationem & rebellionem præ se ferebat, vt sic ex ipsis Lutheranis quosdam in officio retineret. Quo sane artificio illos muris dissensionibus distractos, suis partibus tanto facilius adiunxit. Deinde ad præcipuas Germaniæ ciuitates datis litteris eas mouit, vt sibi rei publicæ perturbatores & rebelles ad officium reducere cupienti, debitam opem ferrent; quamuis plerasque federi Protestantium nomen dedisse non ignoraret. Interim Palatinus Elector, qui à Catholica quidem iam defecerat Ecclesia, vt supra artigimus, in fide tamen & obedientia erga Cæsarem permanferat, Protestantes Cæsari reconciliare nitebatur. Idem studium erat Maurij Saxonis & Ioanis Brandeburgici. Palatinus in primis princeps pacis cupidus, confederatos obtestabatur, vt ab armis discederent, & Cæsari se submitterent, offensionemque sibi peterent condonari. At illi, quibus omnino constitutum erat belligerari, magno studio copias conducunt; & innocentiam (cuius prætextus nulli ymquam rebellionis defuit) publico libello testati, *omnem culpam in Carolum conijciunt, qui Romani Antichristi, & nefarii Tridentini Concilij impulsu bellum hoc & ad Euangelij doctrinam & ad Germaniam libertatem opprimendam suscepit.* Sic ergo Hæresis Lutherana tunc primo post M. D. LVI. à Christo nato annos sub explicatis signis in procinctu apparuit ipso quo obiit An. Lutherus, cui talibus victimis libuit se cætoribus parentare. Saxone & Landgrauio ductoribus; quorum hic ob plurimas ac validissimas federi adiunctas ciuitates, tantum timorem animo conceperat, vt paucis diebus Imperatorem in triumphum se ducturum, Episcopos omnes exterminaturum, bona Ecclesiasticorum pro suo lubitu distributurum, & hac de alieno liberalitate pleramque Germaniæ Nobilitatem sibi obnoxiam facturum speraret. Secretum hoc aiunt Lutheri fuisse consilium, quemadmodum ante mortem ipsius